

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (fjärde avdelningen)
den 24 april 2002 *

I mål T-220/96,

Elliniki Viomichania Oplon AE (EVO), Aten (Grekland), företrätt av advokaten
T. Fortsakis, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska unionens råd, företrätt av S. Kyriakopoulou, i egenskap av ombud,

och

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av M. Condou-Durande, i
egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: grekiska.

angående en talan om ersättning för den skada som det påstås att sökanden har lidit till följd av att rådets förordning (EEG) nr 2340/90 av den 8 augusti 1990 om hinder mot gemenskapens handel vad beträffar Irak och Kuwait (EGT L 213, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 16, s. 66) antogs,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av ordföranden P. Mengozzi samt domarna V. Tiili och R.M. Moura Ramos,

justitiesekreterare: byrådirektören J. Palacio González,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter förhandlingen den 12 juli 2001,

följande

Dom

Bakgrunden till tvisten

Sökanden, Elliniki Viomichania Oplon AE (EVO), är ett bolag bildat enligt grekisk rätt som tillverkar och saluför vapen och ammunition på nationell och internationell nivå.

- 2 Den 12 januari 1987 ingick sökanden med Republiken Iraks försvarsministerium ett avtal (nedan kallat avtalet) om flera leveranser av ammunition till ett pris, beräknat per enhet fritt ombord (fob), som uppgick till sammanlagt 65 124 000 US-dollar (USD). Parterna i avtalet undertecknade den 25 september 1987 en bilaga enligt vilken sökanden förband sig att leverera ytterligare en kvantitet ammunition till ett pris av 18 090 000 USD. I enlighet med betalningsvillkoren i artikel 3 i avtalet skulle 10 procent av priset för varje parti ammunition betalas vid lastningen, mot överlämnande av lastningsdokumenten och en handelsfaktura. Återstoden, det vill säga 90 procent, skulle betalas 24 månader efter respektive lastningsdag, jämte avtalsenlig ränta med 4 procent per år. Betalningen skulle ske genom en remburs som ställdes av Central Bank of Iraq till förmån för sökanden genom förmedling av Commercial Bank of Greece. Central Bank of Iraq underrättade Commercial Bank of Greece per telefax av den 21 januari 1987 om att det till förmån för sökanden hade ställts en remburs som skulle förfalla till betalning den 25 mars 1990. Rembursens giltighetstid förlängdes flera gånger. Central Bank of Iraq underrättade Commercial Bank of Greece per telex av den 23 april 1989 om den sista förlängningen, enligt vilken giltighetstiden skulle löpa till och med den 30 maj 1991.
- 3 I artikel 12.1 i avtalet fastställs att alla tvister som grundas på avtalet skall avgöras slutligt av internationella handelskammaren i Genève.
- 4 Vid avtalets fullgörande mellan den 25 oktober 1987 och den 30 maj 1989 sände sökanden tio partier ammunition, varvid denne vid lastningen mottog betalning med 10 procent av priset för varje parti. Återstoden, 90 procent, skulle enligt avtalsvillkoren betalas 24 månader efter varje lastningsdag.
- 5 Den 2 augusti 1990 antog Förenta nationernas säkerhetsråd resolution 660 (1990) där det fastslog att den internationella freden och säkerheten brutits till följd av Iraks invasion av Kuwait och fordrade att de irakiska trupperna omedelbart och förutsättningslöst skulle dra sig tillbaka från Kuwait.

- 6 Den 6 augusti 1990 antog Förenta nationernas säkerhetsråd resolution 661 (1990), i vilken det förklarade sig "medvetet om sitt ansvar enligt Förenta nationernas stadga vad beträffar upprätthållandet av internationell fred och säkerhet", konstaterade att Republiken Irak inte hade iakttagit resolution 660 (1990) och beslutade upprätta ett handelsembargo mot Irak och Kuwait. Säkerhetsrådet bekräftade därefter embargot i resolution 670 (1990) av den 25 september 1990 och i resolution 687 (1991) av den 3 april 1991.
- 7 Den 8 augusti 1990 antog säkerhetsrådet, som hänvisade till "den allvarliga situation [som följde] av Iraks invasion av Kuwait" och till Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 661 (1990), på förslag av kommissionen förordning (EEG) nr 2340/90 om hinder mot gemenskapens handel vad beträffar Irak och Kuwait (EGT L 213, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 16, s. 66).
- 8 Enligt artikel 1 i förordning nr 2340/90 är det från och med den 7 augusti 1990 förbjudet att till gemenskapen införa varor som har ursprung i eller kommer från Irak eller Kuwait och att till dessa länder exportera varor som har ursprung i eller kommer från gemenskapen. Enligt artikel 2 i samma förordning är från och med den 7 augusti 1990 följande förbjudet: a) all verksamhet och alla affärstransaktioner, däribland all verksamhet som har samband med affärer som redan ingåtts eller delvis genomförts, som har till syfte eller verkan att främja exporten av handelsvaror eller varor som har sitt ursprung i eller kommer från Irak eller Kuwait, b) försäljning eller leverans av alla varor och produkter oavsett ursprung och varifrån de kommer till fysiska eller juridiska personer i Irak eller Kuwait eller till andra fysiska eller juridiska personer när det sker i kommersiellt syfte för verksamhet som bedrivs i eller från Iraks eller Kuwaits territorium, och c) all verksamhet som har till syfte eller verkan att främja sådan försäljning eller leverans.
- 9 Av handlingarna i målet framgår att Central Bank of Iraq, med åberopande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 661 (1990), 670 (1990) och 687 (1991), vägrade att till sökanden betala ut återstoden på 90 procent jämte

avtalsenlig ränta, det vill säga 75 451 500 USD, som denne hade rätt till enligt avtalet.

- 10 Eftersom sökanden inte fick betalt för sin fordran, utverkade den den 30 augusti 1990, tillsammans med ett annat grekiskt bolag som hade en fordran på Republiken Irak, ett beslut genom vilket de irakiska oljetankrarna Alfarahidi och Jambur, som låg för ankar i Pireus hamn, belades med kvarstad.

- 11 Den 28 maj 1991 väckte sökanden talan mot Central Bank of Iraq vid underrätten i Aten. Den 12 november 1992 meddelade denna domstol sin dom genom vilken den förpliktade Central Bank of Iraq att till sökanden betala 75 451 500 USD jämte ränta enligt lag. Domen förklarades till ett belopp av 35 000 000 USD verkställbar utan hinder av att den ännu inte hade vunnit laga kraft. Sökanden försökte driva in sin fordran genom utsökning i Irak, men drabbades av de motåtgärder som detta land vidtog till följd av embargot. Domen av den 12 november 1992 fastställdes av överrätten i Aten den 19 juni 1996.

- 12 Företrädare för sökanden och för den irakiska regeringen möttes vid två tillfällen, nämligen från och med den 10 till och med den 14 juli 1994 och från och med den 22 till och med den 24 juli 1995, i syfte att klargöra alla olösta frågor mellan parterna som avsåg avtalet. Vid det första mötet föreslog den irakiska regeringen att den skulle betala sin skuld till sökanden genom irakiska finansiella medel som hade frysts hos banker i USA, på villkor att kvarstaden av de irakiska oljetankrarna, som låg för ankar i Pireus hamn, hävdades och att sökanden avstod från all talan vid de grekiska domstolarna och internationella handelskammaren i Genève. Vid det andra mötet övervägde företrädarna för sökanden och för den irakiska regeringen möjligheten att fordran kunde betalas med råolja och oljederivat och de kom överens om att senare mötas för att fastställa datum och villkor för betalningen.

Förfarande

- 13 Det är mot denna bakgrund som sökanden, genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 27 december 1996, har väckt denna talan.
- 14 Det skriftliga förfarandet avslutades den 23 juli 1997.
- 15 Den 28 april 1998 meddelade förstainstansrätten (andra avdelningen) sin dom i mål T-184/95, Dorsch Consult mot rådet och kommissionen (REG 1998, s. II-667), angående en skadeståndstalan liknande den som är aktuell i förevarande mål. Denna talan ogillades, varefter sökanden i nämnda mål överklagade domen till domstolen genom ansökan som registrerades under målnummer C-237/98 P.
- 16 Ordföranden på förstainstansrättens fjärde avdelning förklarade i beslut av den 29 oktober 1998, efter det att parterna hade yttrat sig i frågan, att förfarandet i förevarande mål skulle vila till dess att domstolen hade avkunnat dom i mål C-237/98 P.
- 17 Domstolen ogillade överklagandet genom sin dom av den 15 juni 2000 (mål C-237/98 P, Dorsch Consult mot rådet och kommissionen, REG 2000, s. I-4549).
- 18 Sökanden anmodades, som en processledningsåtgärd, att ta ställning till domen av den 28 april 1998 och till huruvida det fanns skäl att överväga att återkalla talan. Sökanden meddelade i skrivelse av den 19 juli 2000 att den skulle avge sitt svar vid förhandlingen.

- 19 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 12 juli 2001. Sökanden uppgav särskilt att den vidhöll sin talan.

Parternas yrkanden

- 20 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall
- förplikta gemenskapen att till sökanden betala 75 451 500 USD eller, i andra hand, motsvarande värde i euro beräknat enligt den på betalningsdagen högsta gällande kursen för växling av USD till euro eller, i annat fall, 60 478 770 euro, jämte ränta med 8 procent per år från dagen då talan väcktes vid rätten, i utbyte mot att sökanden överläter den fordran uppgående till samma belopp som den har mot Central Bank of Iraq, och
  - förplikta svarandena att ersätta rättegångskostnaderna.
- 21 Rådet har yrkat att förstainstansrätten skall
- avvisa talan,
  - eller, i andra hand, ogilla talan, och
- II - 2274

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

22 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan,

— eller, i andra hand, ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Huruvida talan kan tas upp till sakprövning

23 Rådet och kommissionen har gjort gällande att skadeståndstalan inte kan tas upp till sakprövning, eftersom den har väckts för sent. De har åberopat den femåriga preskriptionstid som föreskrivs i artikel 43 i EG-stadgan för domstolen enligt vilken "[t]alan mot gemenskapen om ansvar i utomobligatoriska rättsförhållanden skall preskriberas fem år efter den händelse som föranleder ansvarstalan".

24 Förstainstansrätten konstaterar att det, med hänsyn till de grunder och argument som parterna har åberopat i sak, finns ett nära samband mellan dessa grunder och argument och frågan om preskription och att nämnda fråga inte kan prövas förrän efter det att det har undersökts huruvida påståendet om gemenskapens skadeståndsansvar enligt artikel 215 i EG-fördraget (nu artikel 288 EG) är välgrundat.

Prövning i sak

Parternas argument

- 25 Sökanden har gjort gällande att gemenskapens skadeståndsansvar för den skada som sökanden har lidit till följd av att det har varit omöjligt för den att driva in sin fordran skall grundas på principen om skadeståndsansvar till följd av en rättsstridig rättsakt. I detta fall består rättsstridigheten i att gemenskapslagstiftaren, när förordning nr 2340/90 antogs, underlät att fastställa en ersättning för de skador som förordningen orsakade de företag som befann sig i sökandens situation.
- 26 Sökanden har särskilt hävdad att gemenskapsinstitutionerna genom att anta förordning nr 2340/90 har kränkt vissa principer och grundläggande rättigheter som har fastslagits i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, EG-fördraget och Fördraget om Europeiska unionen.
- 27 Gemenskapsinstitutionerna har för det första kränkt sökandens äganderätt i strid med artikel 1 i första tilläggsprotokollet till ovannämnda konvention, enligt vilken "[i]ngen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkrättens allmänna grundsatser". Antagandet av förordning nr 2340/90 medförde att sökanden berövades en del av sin egendom. Detta berövande, som utgör en kränkning av dess äganderätt motsvarande expropriation, var endast tillåtet på villkor att det utgick full ersättning.

- 28 Gemenskapsinstitutionerna har för det andra åsidosatt icke-diskrimineringsprincipen, eftersom följderna av embargot mot Irak och Kuwait endast drabbade en bestämd och begränsad kategori av företag som, när förordningen i fråga antogs, redan hade upprättat handelsförbindelser med dessa två länder. Svarandena har dessutom åsidosatt icke-diskrimineringsprincipen genom att anta rådets förordning (EEG) nr 3155/90 av den 29 oktober 1990 om utvidgning och ändring av förordning nr 2340/90 (EGT L 304, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 16, s. 116) och rådets förordning (EEG) nr 3541/92 av den 7 december 1992 om förbud mot att tillmötesgå irakiska krav i samband med kontrakt och transaktioner som omfattas av FN:s säkerhetsråds resolution 661 (1990) och därmed förknippade resolutioner (EGT L 361, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 20, s. 51). Genom dessa förordningar infördes undantag från det föreskrivna embargot som endast kunde åtnjutas i vissa situationer.
- 29 Sökanden har för det tredje hävdatt att svarandena, genom att låta bli att vidta åtgärder för att ersätta den skada som drabbade de företag som hade en fordran på Republiken Irak när embargot upprättades, gick längre än de gränser som har fastställts i artikel 113 i EG-fördraget (nu artikel 133 EG i ändrad lydelse), som utgjorde den rättsliga grunden vid antagandet av förordning nr 2340/90.
- 30 Sökanden har för det fjärde hävdatt att institutionerna har åsidosatt proportionalitetsprincipen, eftersom de med embargot vidtagna åtgärderna inte är de för de berörda företagen inom gemenskapen minst ingripande åtgärderna, särskilt med hänsyn till att det inte vidtogs någon annan åtgärd som säkerställde ens en partiell ersättning för de skador som dessa företag drabbades av.
- 31 Sökanden har i andra hand tillagt att svarandena genom att anta förordning nr 2340/90 har åsidosatt principen om skydd för den ekonomiska friheten genom att bortse från de berättigade förväntningar som de ekonomiska aktörerna har på att gemenskapsinstitutionerna skall iaktta denna princip.

32 Vad beträffar frågan huruvida det faktiskt föreligger en skada, har sökanden hävdad att det av en princip om tro och heder och om skälighet som erkänns i medlemsstaternas civilrätt följer att det förhållandet att det tills vidare är omöjligt att driva in en fordran skall anses som en slutgiltig skada, om det kan förutses att detta förhållande kommer att bestå under en obestämd tid som är längre än någon skälig tidsgräns. Sökanden har förklarat att den hade gjort allt som stod i dess makt för att driva in sin fordran innan den vände sig till institutionerna för att få skadestånd. När det gäller möjligheten att träffa en uppgörelse genom att förhandla med den irakiska regeringen har sökanden understrukit att varje lösning som denna regering föreslog förutsatte att embargot hävdes, eller så hindrades en lösning till följd av embargot. I detta hänseende har sökanden förklarat att den är villig att acceptera att för sin fordran få betalt i form av olja, förutsatt att förstainstansrätten fastställer att oljeexport från Irak till gemenskapen, för att säkerställa betalningen av en skuld som Irak har enligt ett avtal som hade ingåtts innan embargot upprättades, inte strider mot de förbud som föreskrivs i förordning nr 2340/90. Sökanden har dessutom påpekat att den skada som den har lidit är mycket omfattande, bland annat med hänsyn till dess omsättning och att den går utöver vad som kan anses utgöra normala finansiella risker inom den ekonomiska sektorn i fråga.

33 Vad slutligen avser frågan huruvida det finns ett orsakssamband mellan den åberopade skadan och det handlande som gemenskapsinstitutionerna klandras för, har sökanden förklarat att Iraks vägran att betala var en följd av att denna stat vidtog motåtgärder med anledning av embargot. Sökanden har dessutom hävdad att den irakiska regeringens underlåtenhet att betala inte grundas på andra skäl än embargot, eftersom Irak var solvent när embargot upprättades och denna stat inte kunde klandras för någon betalningsförsening. Giltighetstiden för den ställda säkerheten hade nämligen förlängts till och med den 30 maj 1991.

34 Rådet och kommissionen anser att villkoren för att gemenskapen skall ådra sig utomobligatoriskt skadeståndsansvar inte är uppfyllda i detta fall.

- 35 Vad för det första beträffar villkoret att institutionerna skall ha handlat rättsstridigt, har rådet och kommissionen påpekat att när det gäller normativa rättsakter som innebär val av ekonomisk politik kan gemenskapen endast ådra sig skadeståndsansvar om det föreligger en tillräckligt klar överträdelse av en överordnad rättsregel i gemenskapsrätten till skydd för de enskilda. De grundläggande rättigheter vars kränkning sökanden har åberopat framstår emellertid inte enligt domstolens rättspraxis som absoluta rättigheter, enligt svarandenas mening, eftersom deras utövande kan vara föremål för restriktioner som rättfärdigas av hänsyn till det allmänintresse som eftersträvas av gemenskapen. Kommissionen har tillagt att enligt domstolens rättspraxis kan underlåtenhet att agera endast ge upphov till skadeståndsansvar för gemenskapen i den mån institutionerna har överträtt en rättslig skyldighet att agera som följer av en gemenskapsbestämmelse. I detta fall föreskrivs det inte i någon gemenskapsbestämmelse en skyldighet för institutionerna att vidta åtgärder för att skydda de ekonomiska aktörerna mot risker för repressalier från en tredje stat som är föremål för sanktioner på internationell nivå. Rådet har slutligen understrukit att det genom att anta förordning nr 2340/90 inte har utövat någon befogenhet att företa skönsmässig bedömning, vare sig när det gäller åtgärden att föreskriva embargot eller definitionen av villkoren för och omfattningen av embargot. Eftersom de tvingande beslut som har antagits av Förenta nationernas säkerhetsråd är bindande för medlemsstaterna, enligt artiklarna 25 och 103 i stadgan för Förenta nationerna och artikel 224 i EG-fördraget (nu artikel 297 EG), var gemenskapen tvungen att följa resolution 661 (1990) och därmed sammanhängande resolutioner.
- 36 Rådet och kommissionen anser för det andra att det i detta fall inte har uppkommit en aktuell skada. Det förhållandet att en fordringsägare har liten chans att få ersättning för sin fordran under en obestämd tid utgör nämligen inte någon aktuell skada. I den mån sökanden inte har vänt sig till internationella handelskammaren i Genève, såsom föreskrivs i artikel 12 i avtalet, har den inte heller uttömt alla tillgängliga rättsmedel för att driva in sin fordran, och dess skada kan följaktligen inte anses ha uppkommit. Enligt svarandena ligger slutligen den åberopade skadan inom ramen för vad som kan anses utgöra normala ekonomiska risker i den verksamhet som sökanden bedriver.
- 37 Svarandena har för det tredje hävdats att det i detta fall inte finns något orsakssamband mellan den åberopade skadan och en gemenskapsrättsakt. I detta

hänseende har rådet och kommissionen för det första preciserat att förordning nr 2340/90 inte är tillämplig på betalningar från Irak till medborgare inom gemenskapen och att sökandens fordran följaktligen inte omfattas av tillämpningsområdet för denna rättsakt. Svarandena har därefter understrukit att Central Bank of Iraqs vägran är följden av Förenta nationernas resolutioner och inte av en tillämpning av förordningen. Rådet och kommissionen har slutligen påpekat att Central Bank of Iraq, när embargot upprättades, redan hade ställt in sina betalningar och att den omständigheten att det var omöjligt för sökanden att driva in sin fordran är en följd av de administrativa, juridiska eller praktiska svårigheter som fullgörandet av avtalet i Irak är förenat med.

Förstainstansrättens bedömning

- 38 Denna skadeståndstalan syftar till att sökanden skall få ersättning för den skada som har uppkommit till följd av att rådet antog förordning nr 2340/90 om upprättande av ett handelsembargo mot Irak och Kuwait. Den av sökanden åberopade skadan består bland annat i att det för sökanden tills vidare, beroende på embargots varaktighet, är omöjligt att driva in den fordran som den har på den irakiska regeringen. Sökanden har hävdat att rådet och kommissionen handlade på ett rättsstridigt sätt vid antagandet av förordningen i fråga, eftersom institutionerna inte införde ett system för att ersätta de ekonomiska aktörer vars fordringar på Irak skulle bli omöjliga att driva in till följd av det upprättade embargot.
- 39 Av fast rättspraxis framgår att gemenskapens utomobligatoriska ansvar enligt artikel 215 andra stycket i fördraget förutsätter att flera villkor är uppfyllda, nämligen att det agerande som läggs gemenskapsinstitutionerna till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsaks samband mellan agerandet och den åberopade skadan (domstolens dom av den 14 oktober 1999 i mål C-1404/97 P, Atlanta mot Europeiska gemenskapen, REG 1999, s. I-6983, punkt 65, och förstainstansrättens dom av den 12 juli 2001 i de förenade målen T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 och T-225/99,

Comafrika och Dole Fresh Fruit Europe mot kommissionen, REG 2001, s. II-1975, punkt 131). Eftersom samtliga dessa tre villkor skall vara uppfyllda, medför den omständigheten att något av dem inte är uppfyllt att talan skall ogillas i sin helhet, utan att det är nödvändigt att pröva de andra villkoren (domstolens dom av den 15 september 1994 i mål C-146/91, KYDEP mot rådet och kommissionen, REG 1994, s. I-4199, punkt 81, och domen i det ovannämnda målet Atlanta mot Europeiska gemenskapen, punkt 65).

40 Med beaktande av att gemenskapsdomstolarna inte är skyldiga att pröva villkoren för en institutions skadeståndsansvar i en viss ordningsföljd (domstolens dom av den 9 september 1999 i mål C-257/98 P, Lucaccioni mot kommissionen, REG 1999, s. I-5251, punkt 13), kommer förstainstansrätten att först pröva villkoret att det skall finnas ett orsakssamband mellan den åberopade skadan och antagandet av förordning nr 2340/90.

41 Enligt fast rättspraxis föreligger ett orsakssamband i den mening som avses i artikel 215 andra stycket i fördraget när det finns ett direkt orsakssamband mellan det fel som det påstås att den berörda institutionen har begått och den åberopade skadan — ett samband som det ankommer på sökandena att bevisa (förstainstansrättens dom av den 18 september 1995 i mål T-168/94, Blackspur m.fl. mot rådet och kommissionen, REG 1995, s. II-2627, punkt 40, och av den 22 oktober 1997 i de förenade målen T-213/95 och T-18/96, SCK och FNK mot kommissionen, REG 1997, s. II-1739, punkt 98).

42 Av de i målet ingivna handlingarna, särskilt de som avser förfarandet vid underrätten och överrätten i Aten, framgår emellertid att Central Bank of Iraq vägrade att betala det belopp som den var skyldig sökanden, med åberopande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 661 (1990), 670 (1990) och 687 (1991). Eftersom Central Bank of Iraq ansåg sig vara bunden av dessa resolutioner, motiverade den sin vägran med att det var omöjligt att verkställa nämnda betalning utan att samtidigt åsidosätta den frysning av irakiska medel som hade föreskrivits av Förenta nationernas säkerhetsråd.

- 43 Mot denna bakgrund kan underlåtenheten att betala sökandens fordran inte anses vara följderna av att den irakiska regeringen skulle ha vidtagit någon som helst motåtgärd i förhållande till förordning nr 2340/90 och det upprätthållna embargot. Denna slutsats, som för övrigt bekräftades vid förhandlingen av sökandens företrädare, stöds av den irakiska regeringens villighet att förhandla med sökanden i syfte att lösa deras tvist, oavsett att gemenskapsembargot alltså var i kraft, såsom framgår av protokollen från de möten som hölls mellan företrädarna för parterna i avtalet i juli 1994 och juli 1995. Att embargot hävdades nämndes nämligen inte i det första protokollet bland de villkor som Irak förklarade måste vara uppfyllda för att dess skulder till sökanden skulle betalas genom irakiska medel som hade frysts hos banker i USA. I protokollet från det andra mötet nämns embargot i följande ordalag: ”De båda parterna kommer att mötas på nytt i Aten eller Bagdad om tre månader i syfte att fastställa förfarandet och tidsplanen för betalningarna, vilka skall ske antingen i form av olja eller oljederivat eller på annat sätt, varvid hänsyn skall tas till huruvida embargot består eller hävs, och de skall slutligt reglera sina rättsliga mellanhavanden.” Till skillnad från vad sökanden har hävdat framgår det emellertid inte av detta protokoll att de irakiska myndigheterna för varje förhandlingslösning förutsatte att embargot hävdades. Av protokollet framgår snarare att företrädarna för parterna i avtalet avsåg att understryka nödvändigheten av att vid valet av betalningsmedel ta hänsyn till de begränsningar som följde av embargot. Denna tolkning bekräftas för övrigt av sökandens förklaring, enligt vilken den är villig att acceptera att från den irakiska regeringens sida få betalt genom ersättning i form av olja eller oljederivat, förutsatt att förstainstansrätten fastställer att sökanden därigenom inte åsidosätter de regler som föreskrivs genom embargot (se ovan punkt 32). Förklaringen innebär uppenbarligen att sökanden alltså anser att en uppgörelse med detta innehåll kan träffas med Irak.

- 44 Även om Central Bank of Iraq hade åberopat förordning nr 2340/90 för att rättfärdiga underlåtenheten att betala sökandens fordran, noterar förstainstansrätten att transaktionen i fråga, i likhet med vad kommissionen har påpekat, inte omfattas av förordningens tillämpningsområde. I artikel 2.2 och 2.3 i förordningen förbjuds nämligen ”[f]örsäljning eller leverans av alla varor och produkter oavsett ursprung och varifrån de kommer till fysiska eller juridiska personer i Irak eller Kuwait” och ”[a]ll verksamhet som har till syfte eller verkan att främja sådan försäljning eller leverans”. Detta förbud kan emellertid inte anses till-

lämpligt på finansiella transaktioner som har samband med leveranser som, i likhet med detta fall, genomförts till fullo mer än ett år innan förordningen trädde i kraft och som inte har till syfte eller verkan att främja leveranser efter nämnda ikraftträdande. Det genom förordning nr 2340/90 föreskrivna gemenskapsembargot kunde följaktligen inte under några omständigheter utgöra ett hinder för betalningen, från Central Bank of Iraqs sida, av det belopp som motsvarade sökandens fordran på den irakiska regeringen.

45 Att bibehållandet av gemenskapsembargot, såsom sökanden har gjort gällande, eventuellt kan utgöra hinder för att den omtvistade fordran betalas genom ersättning i form av olja eller oljederivat saknar under dessa omständigheter betydelse. Det av parterna i avtalet valda betalningsmedlet utgjordes nämligen av en bankgaranti i form av en remburs som ställdes av Central Bank of Iraq. Att detta betalningsmedel faktiskt blev verkningslöst på grund av Central Bank of Iraqs vägran, som motiverades av att Förenta nationernas säkerhetsråd hade antagit ovannämnda resolutioner och inte av att man hade vidtagit motåtgärder med anledning av gemenskapsembargot, är i sig tillräckligt för att utesluta att det finns ett direkt orsakssamband mellan förordning nr 2340/90 och den av sökanden åberopade skadan, vilken består i att det tills vidare är omöjligt att driva in den fordran som sökanden har på den irakiska regeringen.

46 Av det ovan anförda följer att sökanden inte har bevisat att det finns ett direkt orsakssamband mellan den åberopade skadan och den omständigheten att förordning nr 2340/90 antogs.

47 Sökanden kan inte, i avsaknad av ett sådant orsakssamband, med fog göra gällande att gemenskapslagstiftaren har underlåtit att använda sig av sitt utrymme för skönsmässig bedömning för att besluta om åtgärder för att ersätta de företag som befinner sig i samma situation som sökanden.

- 48 Eftersom ett av villkoren för gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar i den mening som avses i artikel 215 andra stycket i fördraget inte är uppfyllt, skall sökandens skadeståndstalan ogillas, utan att det är nödvändigt att pröva de andra villkoren för detta skadeståndsansvar.
- 49 Med hänsyn till de särskilda omständigheterna i fallet, finns det emellertid anledning att separat undersöka den grund enligt vilken svarandena har åsidosatt icke-diskrimineringsprincipen.
- 50 Sökanden har hävdat att institutionerna åsidosatte nämnda princip genom att anta förordningarna nr 3155/90 och nr 3541/92, genom vilka det infördes undantag från det föreskrivna embargot som endast kunde åtnjutas i vissa situationer. Förordning nr 3155/90 har tillkommit för att genomföra Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 661 (1990) och innebär att embargot utsträcks till att omfatta tillhandahållande av icke-finansiella tjänster, som har till syfte eller verkan att främja ekonomin i Irak och Kuwait. I artikel 1.2 i denna förordning fastslås att det i artikel 1.1 föreskrivna förbudet inte skall gälla icke-finansiella tjänster som har sin grund i avtal eller tilläggsavtal som slutits före ikraftträdandet av det förbud som föreskrivs i förordning nr 2340/90, där utförandet inleddes före den dagen. I förordning nr 3541/92, som antogs för att genomföra Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 687 (1991), fastslås att det skall vara förbjudet att tillmötesgå krav som ställs av varje fysisk eller juridisk person som befinner sig eller är bosatt i Irak, eller som kontrolleras av sådana personer, som är resultat av eller har samband med en transaktion som helt eller delvis, direkt eller indirekt, berörs av de åtgärder som beslutats i enlighet med Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 661 (1990) och därmed sammanhängande resolutioner.
- 51 Enligt fast rättspraxis förutsätts, för att gemenskapsinstitutionerna skall anses ha åsidosatt icke-diskrimineringsprincipen, särskilt att de har behandlat lika situationer olika och att detta har missgynnat vissa aktörer i förhållande till andra, utan att det finns några objektiva skillnader av viss betydelse som

berättigar denna särbehandling (se särskilt domstolens dom av den 12 maj 1999 i de förenade målen T-164/96—T-167/96, T-122/97 och T-130/97, Moccia Irme m.fl., REG 1999, s. II-1477, punkt 188).

- 52 Det är i detta hänseende tillräckligt att konstatera att, såsom har konstaterats ovan i punkt 44, den situation som sökanden befinner sig i inte omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 2340/90, och den kan följaktligen inte jämföras med de situationer som har beaktats genom förordningarna nr 3155/90 och nr 3541/92. Under dessa förhållanden kan sökanden inte förebrå gemenskapslagstiftaren för att ha åsidosatt icke-diskrimineringsprincipen genom att inte införa ett system för att ersätta de företag som befinner sig i samma situation som sökanden.
- 53 Av det ovan anförda följer att talan skall ogillas i dess helhet.
- 54 Med hänsyn till det föregående saknas det anledning att undersöka den fråga om preskription som har väckts av rådet och kommissionen.

Rättegångskostnader

- 55 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Svarandena har yrkat att sökanden skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökanden har tappat målet, skall svarandenas yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (fjärde avdelningen)

följande dom:

- 1) **Talan ogillas.**
- 2) **Sökanden skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Mengozzi

Tiili

Moura Ramos

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 24 april 2002.

H. Jung

Justitiesekreterare

P. Mengozzi

Ordförande